

Előfizetési ár:

Egész évre	— — —	4 K.
Fél évre	— — —	2 K.
Negyed évre	— — —	1 K.
Egyes szám	— — —	20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, tábluzatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélzseres egységárral számítottik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknak az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)
 Takarékoság törvénye a természetben. (dr.)
 Állatbőrök kezelése. (Szlávik Nándor.)
 Gazdasági tanácsadó: Állatok izomcsúzárol. (Kukuljevič József dr.)
 Különfélék: Szerkesztői üzenetek. — A nyugdíjtörvény. — Törökország erdőgazdasága. — A magyarok szaporodása. — Könyvismertetés. — Nyugdíjbiztosítás. — Időjelzés.
 Változások az erdészeti szolgálat köréből.
 Előfizetési díjak nyugtázása.
 Szerkesztői üzenetek.
 Tárcza. Milliomosok karácsonya. (V. S.)

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: Tomasovszky Imre, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

2. Erdősítés. Az erdősítés alá kerülő vágásterületeket lehetőleg az erdősítés előtti őszzsel kell az erdősítés céljaira előkészíteni, illetve kitakarítani. Ez az úgynevezett vágástakarítási munka abból áll, hogy a vágásokban levő és már nem értékesíthető csúcsfát, gallyfát, rözsefát, lehántott kérget s más hulladékokat halmokba vagy keskeny, párhuzamos sorokba rakatjuk s ezáltal az erdősítés céljaira helyet készítünk. Máramarosban* a vágások összes lomjait a gerinceztől a völgy felé és vissza haladva, keskeny párhuzamos sorokba rakják s a sorokat helyenkint megszakítják, hogy közöttük közlekedni lehessen. Némely erdőgazdaságban a vágáslomokat természetesen kellő óvrendszabályok alkalmazásával elégetik. Minthogy az égetéssel a humuszréteg is elég s néha nagyobb erdőtüzek is keletkeznek belőle, az égetést lehetőleg mellőzni kell.

* L. bővebben Lonkay Antal: «Magashegységi erdősítések a máramaroszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében.» Erd. Lapok, 1907. évfolyam. Szerző.

Ha a vágástakarítási munkát befejeztetett; hozzáláthatunk a terület beerdősítéséhez, mely abból áll, hogy a sorokba vagy halmokba rakott lomok között tavasszal elültetjük a jól kifejlett, erőteljes csemetéket. Mielőtt az erdősítési munkálatot megkezdendők, a siker biztosítása érdekében a csemetéket előkészíttetni, a helyszínére szállíttatni, a munkásainkat a kellő erdősítési szerszámokkal ellátni, őket munkájukra betanítani szükséges.*

Először mindig az alacsonyabb fekvésű, száraz, déli oldalokat vesszük munkába s csak azután kezdünk a magasabban fekvő helyek erdősítéséhez. Mindenekelőtt a legutóbb kidolgozott vágásterületeket kell beerdősíteni, hogy a csemeték a gyomok megtelepülése előtt megerősödjenek s ne legyenek az elnyomatásnak kitéve; a régebbi ültetések és a kiegészítendő fiatalosok pótlását később is végezhetjük.

Minthogy csemetekertjeink az erdősítés alá kerülő vágásoktól néha elég messze vannak, arról gondoskodjunk, hogy csemetéink sértetlen állapotban jussanak az ültetési helyekre s főleg arra vigyázzunk, hogy a csemeték gyökerei ki ne száradjanak. Ha alacsonyabb fekvésű csemetekertekből eredő anyagot kellene kiültetni magasabban fekvő helyekre, a csemeték fakadását azok elültetéséig úgynevezett hóvermekbe való elrakással akadályozzuk meg akképpen, hogy a csemetekertek mellé, avagy esetleg a vágásainkban is egy-egy hóvermet építünk s azokba helyezük a szükséges csemetéket. A hóvermek 8--10 m. hosszúság s rendszerint 2--3 m. szélesség mellett, 1.5 m. mélységűek; nagyságukat mindig a beljük helyezendő csemeték mennyisége szerint állapítjuk meg. Lonkay Antal szerint ilyen nagyságú hóverembe mintegy 80,000 drb. csemete helyezhető el. A kiásott gödör fölé egyszerű nyeregfedeles s két végén bedeszázott s azokon í—l ajtóval ellátott fedél jön. Télen a vermet hóval betapostatjuk s a két szembe fekvő ajtót nyitva tartjuk, hogy a hó megfagyjon. Tavasz közeledtével a hóra galyakat és azokra porhanyó földet tétetünk, melyekbe aztán a csemetéket elvermeljük.

* A vonatkozó adatok Mikófalvi Bekény Aladár: «Máramaros erdőművelési viszonyai» című művéből vették. Szerző.

Éjszakánként a hóvermeket szellőztetni kell, nehogy a penész meglepje esemetéinket. Az így elhelyezett esemetéket — a gyakorlat tanúbizonyossága szerint — június közepéig is ki lehet ültetni, mivel a csemetek addig rendszerint nem hajtanak ki. A hóvermekben a csemetét rakassuk át többször, nehogy megfűlledjenek s megpenészedjenek.

A mennyiben hóvermekre nincs szükség, a csemeték kiszedése párhuzamosan haladhat az ültetéssel, mely munkánál arra kell vigyázni, hogy a csemeték gyökerei ne szakadjanak el. A csemetét megolvastva, 100 darabonként raffia segélyével csomókba köttetjük s szekereken, lóháton, esetleg napszámosokkal szállítatjuk az erdősítési helyekre, hol felhasználásukig árkokba helyeztetjük el. A csemetét csomókba való kötésük előtt gondosan át kell válogatni s csak az erdősítés céljaira alkalmasakat szabad a csomókba rakatni.

Említettük, hogy a munkásokat be kell tanítani munkájukra. Ez azért szükséges, nehogy a munkában torlódás és a munkának kellő nem ismerése folytán fennakadás álljon be. A munkásokat a különféle munkanemek szerint osszuk be. Így elkülönítve végzik teendőiket a fészkek készítői, az ültetők, a csemete kiosztók s a csemetét hordozók. A fészkek elkészítéséhez férfiakat és erősebb nőket; az ültetéshez nőket és gyermekeket, a csemeték hordására pedig erős férfiakat alkalmazunk. Máramarosban két fészkek készítő után egy ültető, tíz ültető után pedig egy csemete kiosztó munkás van alkalmazva. Az ültetésnél arra is kell vigyázni, hogy csemetehiány miatt a munka fennakadást ne szenvedjen. A munkásokat lehetőleg az erdősítések közelében olyan erdei kunyhókban helyezük el, a hol igényeiknek megfelelő éjjeli hajlékot találhatnak. A vágások közelében mindig vannak ilyen kunyhók, csak haszná-

latuk előtt rendbe kell azokat hozatni. Ha a munkásokat sikerült elhelyeznünk, lássuk el őket a megfelelő ültető szerszámokkal (ilyenek: az irtókapa, csemetehordókosár, az ültetőfa stb.) s végül a munkásokat vezessük be teendőikbe. Magyarázzuk meg nekik, hogy a fészkeket milyen nagyra csinálják, annak készítését mutassuk meg s figyelmeztessük arra, hogy a fészkek készítésénél mindig a hegy felé fordulva kapáljanak, a fészkek helyéről a talajtakarót, a gatz távolítsák el, a felső televényes réteget külön helyezték el a jobb földdel, a készítendő fészkek mily mélységű legyen s hogy a fészkeknek alkalmas, megfelelő s olyan helyeket keressenek, a melyekben a csemeték megeredése s növekedése sikeresnek látszik stb. Az ültetőknek megmutatjuk, hogy a csemetecsomókat miként helyezték el kosarukban, hogy az ültető kosárban mindig nedves moha legyen, hogy a csemeték gyökerei meg ne sérüljenek, ki ne száradjanak s hogy az ültetést miként fogantatosítsák. Legzeleszerűbb, ha magunk ültetünk el előtük néhány csemetét. Fontos szabály továbbá az ültetésnél az is, hogy az ültetők a fészkeket készítő után úgy haladjanak, hogy a fészkek földje ne száradhasson ki. Ezenkívül a sortávolságot kijelöljük s fentiek figyelembe vételével az erdősítési munkát megkezdjük. A sor elején s végén egyes munkásokat alkalmazunk, a kik a többi munkásokat a munka folyamata alatt irányítják. Hogy az említett teendők gondosan végeztesse, a munkások munkáját szigorúan ellenőrizzük. Ebbeli teendőink végzéséhez kiegészítőül az erdősítési munkatartamára ültetési munkafelügyelőket is (15—20 munkásra egyet számítva) szoktak alkalmazni. A munkafelügyelőket mindarra ki kell tanítani, a mit az erdősítés sikeressége s lehető olcsó kivitele megkövetel. Így tisztában kell lenniök a fennebb említett erdősítési szabályok-

TÁRCZA.

Milliomosok karácsonya.

Egy baltimore-i (Amerika) milliárdos palotájában mult karácsony előtt több héttel rejtélyes munkával foglalkozott egész sereg munkás. Óriási ládákat czipeltek s raktak le a palota bejárata elé s aztán titokzatosan eltűntek egy teremben, hova senki sem léphetett be a ház urán kívül, a ki ajkán sokat jelentő mosolylyal járt-kelt és rendelkezett munkásai közt. Karácsony estéjén aztán megszűnt a kopácsolás, a munkás-sereg széteszlott, miután mindent elkészített az utolsó szögig. A milliárdos kis fiacskája pedig törte a fejét, hogy vajjon mit hoz neki az idén a Jézuska. De hiába törte, a papa mély hallgatásba burkolózott s a mamának se volt más válasza a kis trónörökös faggatásaira, mint hogy: «Várj szépen, kis fiacskám, majd megtudod».

Ólomlábon teltek az órák, de végre mégis este lett. A milliárdos hazajött irodájából, a mama estélyiesen öltözött ki s egyszerre megkondult az ezüst harang, mely a kastély termébe szólította az egész háznépet, a

hol az ajándékok szétoztása következett. Az egész család és szolgálzomány, a rokonok és barátok hosszú sora, az udvarmestertől az utolsó kis inasig megkapta a maga angyalfiáját s természetesen legjobban a papa kedvence sugárzott az örömtől, látva minden vágya teljesülését. Nem tudta, hogy még hátra van a legnagyobb meglepetés, mely legmerészebb álmait is megszerte túl fogja szárnyalni.

A papa egy intésére követi őt a titokzatos szobába. Az ajtó felnyílik: koromsötét van mindenütt. Egyszerre egy gomb nyomására megvilágosodik a szoba, ragyogó fényben úszik minden s az elébe táruló látvány ámulatba ejti a gyermeket. Valóságos seherezádei ezeregy éj! Az egész tágas szobát egy kis falu tölti ki, templomával, házaival és malmaival, körös körül erdőtől körülveve. A falu közepén igazi patak fut végig, egy miniatűr tavon hattyúk, kacskák úszkálnak. Egyetlen nyomás egy észrevehetetlen szerkezetre, s a kis templomban megkondul a harang, a malomkerék forog, az úton liliputi emberkék mozognak szekereikkel, a piac téren egy körhinta kereng, gyermekek táncolnak körben, a kakas kukorékol, a madarak csicseregnek.

kal, ők vigyáznak fel az erdősítésre s ha kell, utasításokat adnak arra, hogy az ültetés miként történjék, a fészkek elkészítését, az ültetés kivitelét, a csemetehordást stb. ellenőrzik. Meredek hegyoldalakon csakis felülről lefelé szabad ültetni, nehogy a megmozgatott kövek, föld, lom stb. a már kész fészkekben s a beültetett csemetékben kárt okozzanak. Tuskók alá azért jó a csemetéket ültetni, mivel azok a csemetéknek védelmet adnak. Vigyázni kell az erdősítésnél arra is, hogy a munkások, vagy munkafelügyelők a már erdősített területen ne járjanak, nehogy az erdősítést megrongálják.

Mindezekből látható, hogy az erdősítési munkálatokat a legnagyobb lelkiismeretességgel kell felügyelni s ellenőrizni.

Hogy fentiekén kívül az erdősítésnél alkalmazott munkások napszámát, az általuk elültetett csemeték számát, a felhasznált igás napszámokat, az ültetéssel kapcsolatos egyéb teendőket naponkint fel kell jegyezni, az általános ismeretes.

3. Az erdősítések felügyelete s pótlása. Az erdősítési munkálat befejezése után az a feladatunk, hogy a sokszor igen költséges és fáradságos erdősítéseket kellőleg felügyeljük, azokat a károsításoktól — tőlünk telhetőleg — megóvjuk s annak pótlása tekintetében előjárónknak jelentést tegyünk.

Az erdősítés sikerét csak a következő tavasszal lehet teljes bizonyossággal megállapítani. Ekkor szerezhetünk csak meggyőződést arról, hogy az elültetett csemeték miként eredtek meg és belőlük mennyi pusztult el. A csemeték rendszerint foltokban vagy pásztaiban pusztulnak ki. Korán tavasszal, mikor a vágásokban, erdősített területekben levő régi fű még nem frissült meg, a csemetefészkeket s az azokban levő csemetéket (főleg fenyvesekben) messziről lehet látni. Legzeleszerűbb ilyen-

kor a területet alaposan bejárni s a fészkeket s a bennük levő csemeték állapotát gondosan szemügyre venni. A terület több ízben való szorgalmas és figyelmes bejárása alkalmával a siker százalékát megállapíthatjuk. Lombfanemekkel történt erdősítéseknél főleg a rügyek állapotát vizsgáljuk meg s abból következtethetünk arra, vajjon a csemete nincs-e kiszáradva.

Az erdősítéseket a legeltetéstől tilalmazni kell; ismeretes, hogy mily nagy károkat okozhat az erdősítéseken a legelőjóság. Egyes erdőgazdaságokban, különösen az erdei utak mellett fekvő erdősített területeket rúdkerítéssel szokták bekeríteni. Nagyon kell ügyelni arra is, hogy az erdősítéseken, főleg kora tavasszal, mikor a régi fű száraz, erdőtűzek ne keletkezzenek. Az erdősítéseken idegeneknek czéltalan barangolását is meg kell tiltani stb.

Az erdősítések további védelmét illetőleg a II. fejezetben elmondottakra utalunk.

Ha az erdősítések pótlásának szükségességét tapasztaljuk, úgy tegyünk erről főnökünknek jelentést, a ki gondoskodni fog arról, hogy a hiányok, az ezekhez szükséges, erős iskolázott csemetékkel pótolassanak. A pótlásoknál a fészkek megnagyobbítandó s illetőleg újból készítenő s a fészkek körül a magas fűvet, málnát, epilobiumot stb. gondosan kapával kell megtörni, nehogy azok felegyenesedvén, a beültetett csemetét elfojtsák. A pótlásnál gondosan kell eljárni, nehogy később újabb s költségesebb pótlásokra legyen szükség.

4. Az erdősítések pótlását követik a fiatalosok ápolása, illetőleg a tisztító vágások s végül a gyérítések (áterdölések) foganatosítása. Ezeknek gyakorlati kivitelét a III. fejezet B) pontjában tárgyaltuk.

(Folytatása következik.)

Ez volt a börzekirály egyetlen fiának karácsonyi ajándéka. Csekélység az egész, csak 35.000 dollárba (175.000 koronába) került, és mi ez egy amerikai milliárdosnak?

Ne is gondoljuk, hogy a példa egymagában álló, csak éppen a legeredetibb. Egyébként pedig az ily drága karácsonyi meglepetések nem tartoznak a ritkaságok közé az amerikai óriás vagyonú pénzfejedelmek közt. Mit szólnánk mi például egy két méter hosszú pukkanó cukorhoz, mely kifogyhatatlanul önti magából a legdrágább karácsonyi meglepetéseket, értékes fogantyújú ernyőket, útitáskákat, pompás női karmantyúkat, sőt valóságos bundákat is. Ilyen lövő bombonokat szokott a newyorki «legfelső négyszáz» egyik előkelő és leleményes tagja minden karácsonyestén vendégei közt szétosztani.

Természetesen a gyermekek sem húzzák a rövidebbet a gazdagok e pazar karácsonyi megemlékezéseinel. Így a Vanderbilt lányát nőül vett Harry Payne Whitney amerikai milliárdos két éves kis fia oly kereplőt kapott karácsonyi ajándékkul, mely egy ritkaság elefántagyarból készült, arannyal s drágakövekkel dúsan kirakva; az egész kis játékszer majdnem négyezer koronába ke-

rült. Egy bábúnak, melyet Lord Sharon Los Angelesben, 1908 karácsonyára készíttetett kis leánya számára, ára több mint negyvenezer korona volt. Ezt a bábút Kettynek hívták s nemcsak szemeit és száját tudta mozgatni, hanem beszélt és járt is, mint egy igazi úrnő, elegáns napernyő védelme alatt. A bábú csodaszép fejét nem kisebb művész mintázta, mint a híres amerikai szobrász Joe Tyson. Mellélkelve volt aztán a drága bábúhoz egy egész kelengye, azaz töméntelen fehérenemű, ruha, bunda, kalap, czipő és más czifrázkodási tárgy. Van aztán Kettynek egy legfinomabb fából készült teljes szobaberendezése, ezüst mosdó eszköze stb. De az ajándék nem lett volna még így sem teljes, ha nem szegődött volna egyúttal mindjárt hozzá a gazdag ajándékozó egy komornát is, kinek egyetlen feladata Kettyt gondozni, kis úrnője kívánsága szerint öltöztetni, fűrésztetni, sétáltatni és a többi.

Kevesebb hóbort van abban az ajándékban, melylyel egy másik amerikai pénz-zsák lepte meg leánykáját. Ez egy gyönyörű kis vadászkocsi volt, aranyos kis shotlandi ponnyval, mely nem volt nagyobb egy szentbernáthegyi kutyánál. Az apró kis fogatot, mely azonban háromezer

Takarékosság törvénye a természetben.

(Lex parsimonia). — Dr. Zell nyomán.

A mai kor szülötteinek — mely kort ezer év múlva az utánunk jövő nemzedék «az elégedetlenség korának» fog nevezni, — talán némi vigasztalásul szolgál, ha eláruljuk, hogy a sors, a mostoha sors nemcsak az emberek, hanem az állatok között sem osztotta egyenlő mérlegen az élet «Mitgiftjét», a testi és lelki képességeket, hanem elég szűkkeblűen juttatott abból nemcsak egyes állatnemek, fajok és fajták, hanem az egy családhoz tartozó «egyedek» közé is.

Azon régi, régi időben, midőn a Teremtő az eléje járuló «tömegnek» kiosztotta azon «poreziót», melyet ki-ki egy egész életre való adagban magával vihetett, szigorú takarékoság elvei érvényesültek.

Minden élő lény, ember, állat kapott a jóból is, a rosszból is, a rosszból nem többet, mint kellett, de viszont a jóból sem sokat. Így azután a természet bölcse törvényei szerint a képességek, az előnyös tulajdonságok megosztottak az egyes állatfajok között. Egyik állat kitünő szemmel, de rossz szaglással, a másik kitünő szimattal, de gyenge látóképességgel megy — a világba és annak küzdelmeibe. A jóból mindkettőt egyik állat sem kapja meg, vagy egyiket, vagy másikat, de föltétlenül csak az egyiket.

Ez a «takarékoság törvénye» a természetben (Lex parsimonia).

A ki «lovass ember» volt és sötét éjjeleneknél lóháton, az bizonyára észrevehette, hogy a ló mily biztosan talált haza, pedig a koromsötétben látni egyáltalán nem lehetett. Nos, ekkor a ló, melynek látóképessége egyáltalán gyenge, inkább szimatja segítségével halad előre és találja meg a helyes utat. Bizonyára sokan tudják,

hogy koromsötétben jobb a lónak — akár lóháton, akár kocsin megyünk — «odaadni» a gyeplőt, mert ekkor fejével ide-oda szimatolva biztosabban halad, mint a meghúzott gyeplővel, mereven tartott fejfel.

Fiatal gazdasági gyakornok koromban egyik alföldi nagy uradalomban, többször átjártam lóháton a szomszédos, körülbelül 1½ óra járásnyira levő falu egyik úri házához, honnét késő éjjel ügettem haza a síkságon, tuskén-bokron át. Bármily koromsötét éjjel volt, jó lovam engem rendesen hazaszállított, sőt néhány elég mély árkon is baj nélkül jutottunk mindig át. Egy zord januári éjjelen azonban rettenetes hózivatar süvöltött, vágta a havat, én is elvesztettem tájékozottságomat és hasztalan nógattam a lovat, nem találtunk haza. A ló megállt, körülnézett és szokatlan hangon nyerített, utána füleit hegyezve figyelt. Ekkor vettem észre, hogy eltévedtünk. A puszta sík, sehol fásor, vagy ház, mely tájékoztatna. A dolog kissé kellemetlen kezdett lenni, mert keresgélés után sem találtam olyan nyomot, jelet, mely útbaigazíthatna. Ösztönszerűleg hagytam magam a lóra, mely többször megállt és fölnyerített. Egy ilyen «szignál adás» után egyszerre sebes ügetéssel haladt egy irányba, hol vándorezигány sátor mellett néhány ló álldogált a fagyos hidegben. Innen már sikerült haza találnom. Hogy az ott levő lovak válasznyerítése, vagy szaga után talált-e a ló ide, azt nem tudom, de az eseten utólag gondolkodva, arra jutottam, hogy a ló eltévedt, mert a kavargó hó miatt nem jutott szimat-hoz, mely őt haza kalauzolja.

Régi elbeszélésekből tudjuk, hogy Északamerikában a vörösbőrű indiánok meghódítása mily sok fehér ember véráldozatába került és a harcban az indiánokat nemcsak a terep és klíma, hanem — lovaik is támogatták. Egy indián-tanyát az éj sötét leple alatt megközelíteni

koronába került, egy kis lovászinas szolgálta ki, a ki alig volt egy fejjel magasabb a liliputi lovacskánál.

Egy philadelphiai milliárdos fia, Ralph Sullivan, azzal dicsekedhetik, hogy neki hozta a Jézuska a legdrágább játékvasutat, mely a világon létezik. A rendkívül nagy téren épített pályatest egyenesen a Pacificvasút után van mintázva, tölgy talpfákon, sínekkel, kitérőkkel, jelzőkészülékekkel, táviró és távbeszélő vezetékkel s nem kevesebb mint 76 méter hosszú. Igazi csodaművek a rajtuk szaladó kis mozdonyok. Egész sereg van belőlük s mindenik 2000 koronáért készült a legelső gépgyárak egyikében s menetgyorsaságuk óránként tizennégy angol mértföld. Szeszszel fűtik s hosszúsága egynek-egynek 140 méter. Természetesen a kocsik belseje is a legfinomabban van kiállítva, úgy hogy a kis bábutasoknak, melyek ide-oda utaznak rajtuk, nincs panaszra okuk. Nem is szólunk arról, mily érdekessé teszik a kis vasutat a különböző hidak és alagutak. Az egész majd háromszázezer koronájába került a fiatal Ralph Sullivan papájának, de teheti, mert ő a leggazdagabb czukorkirály Amerikában, kinek megszámlálhatatlan milliók állnak rendelkezésére.

De valóságos feltűnést keltett a mult karácsony évadján a newyorki milliárdosok közt egy oly ötlet, melynek hamar akadtak seregestől követői. Egy műszaki téren működő amerikai Krözus egyszerűen egy drót nélküli távirót rendezett be karácsonyi ajándéknak fia számára. Nemsokára számos ismerős család is utánozta ezt az újítást és hasonló szerkezeteket állítottak be gyermekeik számára palotájukban. Csak hogy a garázda kis ficzkók nem érték be azzal, hogy palotából palotába táviratozhattak, hanem merészebb tréfát kíséreltek meg. Egy viharos éjszakán a tengerparti mentőállomásokon az a hír terjedt el, hogy Rhode Island körül egy hajó bajba jutott. Rögtön megtettek minden intézkedést, hogy a szorongatott legénységnek segítségére siessenek. Persze felesleges volt, mert már másnap kiderült, hogy az egész híradás nem volt egyéb rossz viccnél, melyet egyik milliárdos fiú játékból engedett meg magának, az ötödik Avenue-n, orránál fogva vezetve az egész hatóságot.

De ebben az esetben a karácsonyi játékszernek komolyabb következménye is lett, mert nemsokára utána törvényjavaslatot terjesztettek a szenátus elé a drót-

és meglepni — a lehetetlenséggel volna határos, mert az indiánoknak a tanya körül levő félvad lovak a közleledő ellenséget kitűnő «szimatjukkal» már messziről jelezték és nyugtalanságukkal a harczosokat felébresztették.

Dr. Zell több esetet sorol föl a ló kiváló finom szaglóképességének bizonyítására. Ezek közül néhányat ideiktatok. Németország hegyvidékén a falusi nép között a középkori harcok idejéből sok legenda jár szájról-szájra a lovagok egymás ellen viselt harczeitől. Felső-bajorországban, a grünwaldi vár ostrománál, a várórség vitézül tartotta magát, mert el volt látva eleséggel és vízvezetéke volt, tehát a támadó csapat nem ment semmire. Egy öreg asszony azt tanácsolta a támadó sereg vezérének, hogy ne adjon egy fekete lónak három napig inni és az majd odakünn megtalálja a vár földalatti vízvezetékét, a minnek elrombolásával a várvédő csapat vízhiány miatt kénytelen lesz kapitulálni. Így is történt a dolog a valóságban is. Ilyen esetről hiteles források több helyről emlékeznek meg, tehát az már nem is legenda, hanem valóság, mert azt, hogy jó szimatu állatok a földalatti forrást megtalálják végső szomjusági keserveikben — a legujabb időkben előfordult, több esetből tudjuk.

Pár évvel ezelőtt Glasersdorfban (Csehországban) egy falusi ember kora tavasszal egy lóval szántott az országút közelében levő földjén. A csendesen húzó ló egyszerre csak megállt és orrát a föld felé tartva horkolt és nem akart semmiképen azon pont felé közleledni. A földet ott felásva, egy emberi hullára akadtak, melyben fölismerték az elmúlt év telén eltűnt Sida Antal nevű mészáros meggyilkolt és kirabolt tetemét.

Dr. Zell egy másik esete már komikusabb lefolyású és azon időben játszik, midőn a városi hölgyek a 80-as

években a «Tournure»-t viselték. Berlinben az utcán élénken beszélget két úri nő, egy «Droschke»-Stand (egylovas bérkocsi-állomás) mellett. Egyszerre eles sikoly hallatszik, a «konfláló» beleharapott a neki háttal álló hölgy Tournure-jébe, ruháját leszakítva. A toilettedaráb ugyanis illatos Rerti szénával volt kitöltve és a ló annak szimatát érezve, ragadtatta el magát, — mint jó széna- (nem pedig hús-)evő állat — a merényletre.

Keletafrikában a gyarmatokra kivезényelt német katonák többször írják haza leveleikben, hogy a forró pusztaságokban sokszor elpusztulnának, ha lovaik a földalatti forrásvizet nem tudnák szaglásukkal föltalálni és kaparással jelezni.

Egy német telepesgazda írja Keletafrikából, hogy a pusztákban lóháton menve eltévedt és tisztán lovának köszönheti életben maradását, mert a benszülött ló a harmadik napon, midőn az ember is, állat is elgyengülve, a szomjuság miatt már vánszorogni sem tudott, több kilométer távolságról kiszimatolta az ott csörgedező forrást, és végső erejét összeszedve, orrát föltartva ügetett a víz irányában, hol felülvélve és megerősödvé el tudtak érni emberektől lakott helyre.

Hogy a vizet mindenféle szabadon, legelőn élő állat megérzi, arról több eset szól, de mutatja az egyszerű vizibogár is, melyet ha a vízből kiemelünk és messzire elviszünk, az szárnyrakelve nyilegyenesen a víznek tartva repül oda vissza, nyilván, mert még az ilyen alsóbbrendű állatnak is van érzéki szerve, talán szimatja — a víz iránt.

Dr. Zell-nek a «Lex parsimonie» iránt felállított tétele számos példával van igazolva, sőt *Brehm*, a híres természettudós is azt tartja, hogy csak a mozgatható és nedvesorrú állatoknak van kitűnő szimatjuk. *Brehm* szerint ezek «szimat-állatok» (Geruchsthier), pl. a kutya-

nélküli távirók jogosulatlan használatáról s a hamis hírek terjesztőinek megbüntetéséről.

Vége-hossza nem volna azonban, ha minden amerikai excentricitást fel akarnánk sorolni, mely a karácsonyi ajándékozás terén elharapózott. Csak röviden említjük meg hát, hogy a híres vas-király, Carnegie, egyszer ötéves kis lányának, Margaretnek, kerek tíz millióba kerülő palotát építtetett karácsonyi ajándéku az ötödik Avenue-n. A palota nyolczvan szobáját a legnagyobb kényelemmel rendeztette be; harminczöt inast és komornát állított az ötéves kis tündér szolgálatába, a kik minden kívánságát ellessék és teljesítsék.

De hogy vajjon boldogabb-e azért az a szegény gyermek játécai káprázatos gazdagsága közepett, mint az egyszerű munkás gyermeke, a ki meghatottan öleli magához durva fából faragott báránkját, mit a Jézuska hozott neki, — abban már szabad kételkednünk.

Nem a fényben, nem a hiú vetélkedésben, hanem az ajándékozó szívében van a tiszta örömmel az a forrása, mely boldogítja szeretteinket! A gazdag emberek nem értik ezt, nekik csak a pénz imponál s azért Amerikában mind nagyobb a vetélkedés az óriási vagyonok

urai közt, hogy ki lepi meg értékesebb karácsonyi ajándékkal legközelebbi hozzátartozóit. Gyöngyökkel, gyémántokkal halmozzák el feleségeiket, imádoztjaikat s a százezrekbe kerülő nyakékek nem is tartoznak a ritkaságok közé. Vanderbilt György roppant művészi értékű rubin- és gyémántékszert küldött jegyesének karácsonyi ajándéku, mely egy millió koronájába került; a szintén rengeteg gazdagságú Olivier Belmont bankár felesége pedig azt a gyöngynyálklánczot kapta férjétől karácsonyi ajándéku, melyet egykor Mária Antoinette királyné viselt s melynek értékét 800.000 koronára becsültek. Ennél persze praktikusabban gondolkozott az az amerikai milliárdos, a ki feleségét huszonöt millió koronáról szóló életbiztosítási kötvénnyel lepte meg karácsonyra, a melyért aztán biztosítási díjul körülbelül 160.000 koronát fizetett be évenként, vagyis ugyanannyit, a mennyi az amerikai elnök évi fizetése.

Szegény milliárdosok, ha tudnák, hogy mennyivel olcsóbban lehet karácsonyi örömet szerezni magunknak s másnak, ha igazi szeretet és meglegedés tölti be a sziveket!

V. S.

félék, szarvasmarhák, stb. A «szimat-állatoknak» szaglószerve rendkívül érzékeny. Ezek mindenféle illatot (szagot, büzt), már messziről megéreznek és gondosan — szinte félve — kerülnek, mert nekik ez kellemetlen és idegizgató-hatású, így még fájdalomérzetet keltő is lehet. A kutya például egyforma undorral fintorgatja az orrát a nekünk oly kellemes illatu kölni víztől, épúgy, mint a nekünk is kellemetlen szagu kénhydrogéntől. Neki mindkettő utálatos szag.

Az ember «tompaszimatu» lény, neki viszont a lá-lása van kifejlődve. Az ember — Brehm szerint — az ő eltompult érzékü, szimatnélküli orrával nem is tudja elképzelni azt, hogy miért kellemetlen pl. a kutyának a parfüm illata; míg a kutya a gyönyör és kíváncsiság bizonyos nemével szagolgatja a döghúst, vagy az ürüléket, mely viszont az emberre utálatos illatu.

A finom és éles szimat azonban az állatnál is változó fokban van kifejlődve, sőt az meg is romlik. Zell szerint egy gyógyszerésznek kitünő szimatu vizsgálja hasznavehetetlen «orrú» lett, mert folyton a patikában volt a sok szagos gyógyszer között és eltompult szaglószerve.

A városokban lakó ember és állat szaglószerve szintén jobban eltompul a sok füst, korom és sokféle kipárolgó gáz miatt, mint a falusi tiszta, por- és füstmentes levegőben élők. Az erős dohányos férfi szaglószerve sokkal tompább, mint a nem dohányzóé.

Minél szabadabb levegőben él az állat, tehát szaglószerve minél kevésbé van igénybevéve és eltompítva, az annál élesebben működik.

Némely állat szimatolóképesége szinte a csodával határos. A hiéna a föld alatt levő dögöt 1 méter mélységről is képes kiszimatolni, a norvég hómezőkön élő jávorszarvas pedig — egy esetben — 1500 lépés távolságról már megérezte a közeledő vadászt egy sik hómezőn, pedig nem is látta azt a messzeség miatt.

A «Lex parsimoniae» szerint egy állatnak sincs mindkét «fegyvere», azaz tehetsége egyformán kifejlődve, hanem vagy egyik, vagy másik. A melyiknek a szarv a fegyvere, annak nincs erős harapása és viszont, a jó futó állat rendszerint nem tud kúszni, vagy a jó kúszó nem tud futni. A melyik állatnak jó az orra, annak rendszerint gyenge a szeme (látóképessége), vagy megfordítva. Így aztán Zell dr. kétféle kategóriába sorozza az állatokat: a) vannak szimatállatok (Nasenthiere) és b) vannak erősszemű állatok (Sehgeschöpfe).

Az erőslátású állatok rendszerint nem tudnak szimatolni (wittern), míg a jó orru (szimatu) állatoknak rendszerint rossz a szemük, illetve a látásuk nem oly erős (pl. ló, szarvasmarha, disznó, juh, farkas, kutya, medve, elefánt, stb.).

Dr. Zell felsorol több esetet a szarvasmarha gyenge látóképességéről és jó szaglásáról. Dániában és Schleswig-Holsteinben a legelőn a teheneket «pányvázva» legeltetik, azaz a teheneket egymástól bizonyos távolságra, egy földbe vert karóhoz kötött kötéltre kötik. Ezen legeltetési módnak előnye az, hogy az őrzéshez nem kell ember, a gazda a teheneket otthagya magukra, másrészt

a tehen nem válogathat a fűben, hanem lerágja körben a fűvet mind, a meddig a kötele elér. Estefelé azután a tehen már kopaszra lerágta a fűvet és azután már szomjasan, éhesen, epekedve nézeget a tanya felé, várva a gazdát, hogy megittassa, vagy tovább kösse új fűre. A tehenek füleiket mozgatva nézegetnek a tanya felé és sajátságos hangon bögnék is, ha gazdájukat közeledni látják. «Egyedüli sétáimon — írja dr. Zell — többször megtörtént, hogy a tehenek engem néztek várva-várt gazdájuknak — városi öltözetem daczára — és én felém bögtek, ha közeledtem, pedig a falusi ember egészen másként néz ki, mint a városi. Csak ha már egészen közelükbe értem, vették észre erős tévedésüket».

Schlatter német utazó, ki sok évig a tatárok között élt, meséli: «A dél orosz és tatár népnél a tehen csak akkor engedi magát megfejni, ha borjúját aláeresztik szoptatni. Ha most a borju elhullik, úgy fognak ki a tehenen, hogy a borju kitömött bőrét tartják a tehen alá, mikor megfejjik a tehenet. A fő az, hogy valóban az ő borjújának bőre legyen az, hogy az anya a szagát érezhesse. Ezen eljárás nélkül az anya tejét nem adja le».

Brehm szerint a drezdai állatkertben történt a következő eset: egy bölénytehen, a karámban egy borjut ellett. Az újszülött borjuhoz odament a bölénybika és szarvaival a borjut a kerítésen átdobta. Az ápolók a borjut talpra állítva bevitték újra a tehenhez, de előbb a bikát egy másik karámba hajtották át. A behozott borjuhoz odament az anya és folytonos szaglászás után — valószínűleg, mert az emberek szagát érezte rajta — agyontaposta.

Zell szerint az ismert közmondás, hogy «a tehen (borju) bámulja az új kaput», is onnét magyarázható, hogy az állat nem a kapu színét bámulja, hanem a szagát, mely a festék, vasalás, stb. miatt belőle árad.

Érdekes az is, a mit egy vadász beszélt el Zellnek egy vaddisznóról. A vadász az erdőben fiatal vadmalaczkokat lepelt meg és egyik kis malaczkot sikerült megfognia. A vitásra egyszerre odarohant a vadkocza és a vadász a malaczkot eleresztve — egy fára menekült. A kocza erre szétfutott malaczkait összegyűjtve, végigszaglászta őket és azt, melyet az ember megfogott, megölte. A házisertésről tudjuk, hogy nagyon nehéz egy idegen kocza malaczkát a szoptató kocza saját malaczkai közé odacsempészni, azaz dajkaságba adni, mert a kocza nem tudja ugyan számontartani, hogy hány darab az övé, hanem az idegen malaczkot vagy nem fogadja el, vagy megöli, mert szagáról megismeri, hogy nem az ő magzata. Ezen úgy segítünk, hogy valamennyi malaczkot — így a dajkaságba adottat is — bekenjük tejjel, vagy kreolinnal, hogy az idegen malaczk is és a saját malaczkok is szagukat elveszítsék és egyforma szaguk legyenek.

A szimatatos állatoknál azonban az illatból (büzből) már a sok szintén megárt, mert az erős illat hamar eltompítja a szimatállat rendkívül finom szaglószervét. Említettem előbb, hogy a gyógyszerészszakban tartott vadászvizslának elromlott az orra. Ugyanezt tapasztalták a

drogueriákban, trafikokban tartott finom orru vadászkutyáknál is. Más esetekben azt tapasztalták, hogy ha virágzó csillagfürt (*Lupinus*) táblán megy keresztül a vadászvizsla, az erős virágillattól jó darab időre elveszíti a szaglását.

Amerikában a rabszolgaság idején, az indiánok úgy fogtak ki megszökésük esetén az üldözésekre küldött vérebeken, hogy a cipőjükbe, talpuk alá törött borsot hintettek és ekkor lábuk nyomát a véreb nem tudta jól szimatolni.

A vágóhidra hurczolt marha azért csökönysödik meg a kapu előtt, mert érzi a vérszagot; a vadonéló marhacsordák mindig szél ellen (és soha a széllel) menekülnek, mert a szél messziről hozza nekik a veszély szimatját, tehát idejében menekésre készülhetnek. Olyan a szimatos állatoknak a szél, mint nekünk — a sötét helyett — a világosság.

Ha az «ember» nevében Göthe ezt kívánta: «több világosságot!», addig a szarvasmarhák egész helyesen ezt kívánhatják: «több szelet! több illatot!» *dr.*

Állatbőrök kezelése.

Irta: Szlávik Nándor ny. főerdész.

Megjött az ideje annak, a mikor vadászaink különös igyekezettel iparkodnak a vadászterületeiken található szőrmés ragadozókat, mint nem kívánatos elemeket, minők a farkas, hiúz, róka, vidra, nyest, görény, stb. elejteni.

Manapság kétszeresen is kifizeti magát a ragadozók pusztítása, mert ezáltal nemcsak a hasznos vad érdekében cselekszünk, hanem maga az értékesítés alá eső szőrme is jelentékeny jövedelemmel kecséget.

A szőrmék árának emelkedése csökkenti a ragadozók pusztítása után fizetni szokott lődijakat, sőt azokat többnyire teljesen fedezi is.

A legtöbb vadász nem igen foglalkozik az elejtett ragadozók bőrének lehuzásával, lenyúzásával, lefejtésével, de még kevésbé a szőrmés csuha kezelésével. Pedig a lefejtett bőr kezelése részben a vadász teendőihez is tartozik, az állat bőrének lefejtését, vagy a mint közönségesen nevezik, lehuzását, lenyúzását, ha csak lehet, addig végezzük el, a míg a test meleg és ki nem hült. A legzélszerűbben úgy járunk el, ha a vadat a hátára fektetjük, kinyújtjuk s a mellső bármelyik lábát a talpától, persze belső részén, felhasítjuk egészen a melléig; azután erről a mellső lábról lefejtjük a bőrt; ezután a hátsó lábat hasítjuk fel, ép úgy a talpától kezdve egészen a végbélnyílásig. Ezt a hasítást úgy kell végezni, hogy a felső czombon alul valamivel közelebb a has felé vezessen a vágás, hogy a gerincszőrme hosszabb legyen. A hátsó láb lefejtése után felhasítjuk a végbélnyílástól a farkat, alulról körülbelül $\frac{3}{4}$ -ed rész hosszúságáig; a bőrt körül lefejtjük, azután a fel nem hasított farkról úgy vesszük le a bőrt, hogy a szőrös farkat balkézvel megmarkoljuk, míg a jobbkézzel ideoda csavarjuk a már lenyúzott farkat, hogy az a még

rajta lévő bőrtől meglazuljon; ha ez megtörtént, óvatosan a szőrös bőrből kihuzzuk; a fark szőrös része úgy marad, mint egy tok, vagy hüvely. A bőr lefejtésénél nagyon kell vigyázni, hogy az állat farka el ne szakadjon, mert akkor már értékesökkenést szenved a szőrme.

Most azután mind a két hátulso lábat a horgasinánál átlukasztjuk s az elejtett vadat valamire felakasztjuk úgy, hogy a felakasztott két hátsó láb jó széjjel álljon s azután megkezdjük az állat testéről a bőrt lefejteti, kézzel gyömöszölve azt le egyenletesen, mind a két oldalon húzva és nyomkodva, egészen az első lábakig, ezeket azután keresztül húzzuk s azután tovább fejtjük a bőrt, egészen a fülekig; ezt az oda nőtt helyeken késsel át kell metszeni, de úgy, hogy a bőrt át ne vágjuk. A fejbőr lefejtése után az orr a porcogónál lesz átvágva, ép így az alsó ajak is; ez valamint a körmök rajt maradnak a bőrön.

A lefejtett bőr kifeszítése feszítő deszkán történik, és pedig úgy, hogy a bőr szőrös oldala befelé legyen fordítva, vagyis a mi az állaton kívül volt, most belül essen.

Hogyha pedig a tél daczára lágy időjárás van, úgy a bőrt vékonyan szitált hamuréteggel hintjük be.

A kifeszítendő bőrök számára különféle szélességű és hosszúságú deszkára van szükség; a frissen lefejtett bőrt a kifeszítés alkalmával néhány centiméternyire huzni, nyújtani lehet, sőt kell is, mert az olyan bőr, a melyik csak lazán volt kifeszítve, összeszárad, összezugorodik s veszít értékéből, mert kisebbre huzódik össze.

A bőrt a kifeszítésnél jó szét kell huzni s hosszú vékony drótszeggel az orr és az alsó ajaknak külső hegyes részét a deszkára erősíteni. Azután széjjel húzzuk a bőr alsó részét s egy szeggel megerősítjük; ott, a hol a fark kezdődik egy szeget balról, egyet pedig jobbról verünk be.

Ajánlatos a bőrt a hasrészén is 2—3 szeggel megerősíteni, hogy jól ki legyen feszítve. Azután vesszünk egy kemény papirlapot és kivágjuk úgy, hogy a fark a lábakkal együtt takarva legyen s oda nyomjuk a még sok ragadós anyaggal telt bőrhöz, azért, hogy a láb és a farkbőr száradás közben össze ne zúgorodjék, hanem szép sima lapos maradjon. A bőr szárítása úgy történik, hogy a kifeszített bőrt deszkástól meleg helyiségbe viszzük, de semmiesetre se közel a kályhához, a hol a bőr 24—48 óra alatt annyira megszárad, hogy a szegeket kihuzgálhatjuk s a bőrt a deszkáról lehuzhatjuk és kifordíthatjuk oly formán, hogy a szőrmés oldala kifelé legyen. Ajánlatos még hűvös, tiszta téli napon a bőrt a levegőre kitenni, hogy ott a bőr teljesen kiszáradjon. A kiszáritott szőrmét lesimitjük és lágy-puhaszörű kefével a szőrmés oldalát lekeféljük, mire a bőr teljesen készen van, s érett a szücs részére.

Gazdasági tanácsadó.

Állatok izomcsúzárol. Egy nagyon is aktuális kérdésel óhajtok e közleményemben foglalkozni, mely erdész embert saját személyét tekintve is érdekli, de érdekli állatai szempontjából is. Nem lévén ember orvos úgy az emberekre vonatkozólag nem foglalkozhatom behatóbban, de nem is adhatok e szempontból tanácsot, annál inkább azonban az állatokat illetőleg. E cikk megírására egy «Az Erdő» előfizetőjének multkori kérdése késztet, melyre röviden a feleletet már megadtam, de sokkal fontosabb, semhogy újra részletesen ne foglalkoznék vele.

Az izomcsúz (Rheumatismus musculorum, vagy Myoitis rheumatica) rendszerint nyirkos, hideg levegő behatása, légvonat, meghűlés, megfázás következtében jelentkezik úgy embernél, mint állatnál. Kórokozóját nem ismerjük, de annyit tudunk, hogy gyakran ízületi csúzzal együtt szokott egyazon betegen egy időben jelentkezni, bár a két betegség egyáltalán nem azonos.

A keletkezését feltűntető okok is kétségtelenül megerősítik azt a tényt, hogy erdészek és azok állatai élnek rendszerint olyan hajlamosító és betegítő okok közepette, mint a felsorolt okok. Az erdőkben nyirkos, vizes a levegő, ott van mindig hőmérsékleti különbség, sokszor egyes vágásoknál légvonat, az erdész ember és állata van kitéve legjobban meghűlésnek és átfázásnak, mikor néha óraszám kell egy helyben, vizes talajon állnia, avagy pocsolványon, vizeséseken keresztül gázolnia, kimelegedten, kifáradtan, hogy kötelességét teljesítse. A betegség körül szerzett tapasztalatokból és megfigyelésekből határozottsággal állapítjuk meg, hogy leginkább nemes fajta, jól tartott, fárasztó munkát végző kutyák kapják meg leghamarább a betegséget, a mi vadász-kutyánál természetes is, mert ha gazdája pihen, ő is oda fekszik a kandalló mellé, sőt egyenesen tűzifádó, mert a vadászkutya orrát oda tartja az izzó kályhaajtó elé és bizony úgyszólván mindennapos jelenség, hogy így jól átmelegedve hirtelen szolgálatba kell kísérenie gazdáját, a hideg, jeges, fagyos hóval borított erdőbe, esetleg a legnagyobb hóviharban.

A vadászkutya már fiatal zsenge korában megy ki tanulni és így bizony akkor kerül a betegséget előidéző, hajlamosító körülmények közé, mikor szervezete még nem nagyon edzett és így nem oly ellenálló képességű. Már ez a körülmény is elősegíti a gyorsabb megbetegedhetést.

Hogy a betegség ellen védekezhessünk, szükséges a betegség tüneteit ismernünk, hogy legalább akkor, mikor már a betegség jelentkezik, az ellen kellő időben és kellő módon küzdhessünk.

Az izomcsúzzban szenvedő betegnek részben a test egyes izom csoportjaiban, részben az egész izomzatában fájdalomérzés mutatkozik, minek folyamánakép a betegek testük ezen részét kimélik; pl. ha az ágyéki izmokban székel a baj, úgy hátsó végtagjaikat, ha a lapoczká vagy mell izmokban, úgy az elülső végtagokat kimélik. Ilyenkor a lábállás rendszerint merev, a járás feszes és fájdalmas. Ha a bántalom a czomb izmokra is át-

terjed, úgy az állatok hátulsó testrészüket használni nem tudják, csak vonszolják. Az elülső végtag izmainak megbetegedésénél a lépés nagyon rövid, feszes, óvatos, az ízületei nem igen hajlanak be, sőt néha járás közben ropogás is hallható. A nyak izmok betegségénél az állatok fejüket mereven előre szegzik, nem szeretnek fordulni és néha olyan tüneteket mutatnak, mintha merevgörcsben szenvednének.

Ha ilyen tüneteket látunk, úgy izomcsúzzra kell gondolnunk. Ha most azután még megtapogatjuk az izmokat és azokat duzzadtaknak, tömötteknek találjuk és az állatok fájdalmat mutatnak, úgy kórisménk alig lesz téves.

Tekintve, hogy az izomcsúzznál a legkisebb izommunka is fájdalommal jár, az állatok ezt elkerülendő, lefekszenek, sokszor nyögnek. Ha a bántalom a szervezetben lévő izmokra, teszem azt a rekeszizomra is átmegy, úgy az állatok nehezen lélegzenek, sokszor nehezen ürítenek; ha a bántalom a fejre terjed, nehezen vagy egyáltalán nem rágnak.

E betegségnek rendszeres szövődménye a szemek megbetegedése, mely azonban rendszerint 6—8 nap alatt gyógyul. Ha mindezeket a felsorolt tüneteket észleljük, úgy ezek izomcsúzz mellett szólanak.

A betegség nem szokott súlyosabb következménnyel járni, bár adott esetben az is előfordulhat.

Ilyen tünetek esetén ne késsünk a gyógykezeléssel, mely elég egyszerű és könnyen keresztül vihető.

Az izomcsúzz esetén legelső teendők a beteg testrész *masszázs*a, a mely célra legjobbnak bizonyult a legutóbbi tudományos kísérletek és észleletek szerint az *Alexipon* (acetylsalicylsavas aethylæter), melyet *Richter* vegyészeti gyára Budapesten gyárt és minden gyógyszertárban vagy «Veterinaria» drogeriában (Budapest, IX., Lónyay-utca 18/b) lehet beszerezni. Ezzel a szerrel *szőr ellen* bedörzsöljük a beteg testrészt, akár az egész testet és jól melegen flannel vagy pokrócczal begöngyölgetjük. A fájdalom hamarosan szűnik és az állat vidámabb lesz. Ujabban az ember gyógyászatban is kiterjedten alkalmazták az alexipont. Lehet azonban egyszerűbb szereket is használni, úgy mint kámfor spiritust, sósborszeszt, mustár vagy szappanszeszt, terpentinelajat. Ha ezt alkalmaztuk, úgy a második teendők az állatot jól kiizzasztani, kutyát meleg gőzbe állítjuk, avagy belsőleg kamilla teában salicylt, antipyrint, antifebrint adunk 1 grammot. Ha az izomcsúzzal kapcsolatosan szembaj is jelentkezik, úgy a szemet *Hyperol* oldattal kezeljük. Semmi esetre sem szabad teljes felgyógyulás előtt és közvetlen utána az állatot a hideg, nyirkos levegőre küldeni és fárasztó munkával megterhelni, mert könnyen visszaesés jelentkezhetik. *Dr. Kukuljevič József.*

Különfélék.

Szerkesztői üzenetek. Mint a lapunkhoz mellékelt évi tartalomjegyzékből t. előfizetőink láthatják, lapunknak «Szerkesztői üzenetek» című rovata ez évben jelentékenyen igénybe volt véve s számos közhasznú ismeretet, tanácsot, felvilágosítást és útbaigazítást tartal-

maz. Ez évben nem kevesebb, mint 321 előfizetők 469 kérdésére adtunk ebben a rovatban feleletet s azt hiszszük, hogy azok közül, a kik hozzánk fordultak, senki se panaszkodhatik a miatt, hogy kérdését válasz nélkül hagytuk volna. Habár a szerkesztői üzenetek reánk nagy munkát rónak, azt mégis örömmel teljesítjük, mert a kérdezősködésekből azt látjuk, hogy előfizetőink a lap iránt érdeklődnek s irántunk bizalommal viseltetnek.

Midőn lapunknak további szives támogatását kérjük, egyben t. előfizetőinknek boldog, víg és kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk. *A szerkesztőség.*

A nyugdíjtörvény. Az új nyugdíjtörvényjavaslatot az országgyűlés képviselőháza f. é. december hó 4-én tartott ülésében letárgyalta s azt némi módosításokkal, a melyekről lapunk előbbi számában már megemlékeztünk, úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta. Minthogy ekként a törvényjavaslat kétségtelenül még ebben az évben törvényerőre emelkedik, mind azok az állami alkalmazottak, a kik ebben az évben mentek nyugdíjba, valamint mind azok az özvegyek és árvák is, a kik ebben az évben veszítették el férjüket, illetve atyjukat, már az új nyugdíjtörvény szerint járó nyugdíjat, lakbérnyugdíjat, özvegyi nyugdíjat és nevelési járulékot fogják pótlólag megkapni, mert a törvényben kimondatott, hogy annak hatálya 1912. évi január hó 1-től kezdődik.

Törökország erdőgazdasága. Nagyon aktuális ma-napság az a közlemény, melyet a Continentale Holz-Zeitung közölt nemrégén a török erdőkről. Az adatokat a kormány tette közzé. Az erdők kiterjedése 8.803,765 hektár. Ebből 88,03% állami, 1,23% holtkézi, 1,66% községi, 6,13% magántulajdon, 2,96% tulajdonjoga pedig ismeretlen. Állami erdészeti igazgatásról jóformán beszélni sem lehet. A felügyeletet a miniszteriumban levő igazgatóság s csak néhány erdőhivatal gyakorolja. A kormány a legközelebbi multban a mirdita püspököt tizenöt esztendőre feljogosította, hogy a mirditák földjén levő hatalmas tölgyerdőket kihasználhassa. Bib Doda, a mirditák fejedelme, mintegy két évvel ezelőtt hatalmas erdőt adott el a Skutari tó partján az olaszoknak, kik mindent megtesznek a kihasználás érdekében.

A magyarok szaporodása. A most napvilágot látott 1910. évi népszámlálási eredmények örvendetes képet adnak hazánk népességének egységes irányban való fejlődéséről. Az 1910 december 31-én végrehajtott népszámlálás az egész Magyarbirodalomban 10.050,000 magyar anyanyelvűt talált, míg 1880-ban a magyar anyanyelvűek száma 6.445,000 volt. Harmincz év alatt három millió hatszázezerrel szaporodott a magyarság száma, a mi 55,9 százaléknak felel meg, míg a nem magyar ajkúak szaporodása ugyanazon idő alatt csak 17,8 százalékot tett. 1880-ban a Magyarbirodalom összes népességének még csak 41,2 százaléka volt ma-

gyar, 1910-ben pedig már 48,1 százaléka. Magában a magyar anyaországban a magyarság számaránya 46,6 százalékról 54,5 százalékra emelkedett. Érdekes, hogy a Magyarbirodalomban mennyivel erőteljesebben fejlődött a magyarság, mint Ausztriában a német elem. Ma már százezerrel meghaladjuk az osztrák-németek abszolút számát, míg harmincz évvel ezelőtt több mint másfél millióval kisebb volt a magyarság száma. Ausztriában a németek aránya visszaesett 36,8 százalékról 35,6 százalékra; a Magyarbirodalomban ellenben a magyarság diadalmas előnyomulásával szemben a nem magyar ajkúak aránya többé-kevésbé hanyatlott, a németeké 12,5-ről 9,8 százalékra, a tót ajkúaké 11,9-ről 10,3-ra, az oláhoké 15,4-ről 14,1-re, a horvát-szerbeké 15-ről ugyancsak 14,1 százalékra.

Könyvismertetés. «Mezőgazdasági Kalauz.» (Tenyész- és haszonállatok, vetőmagvak, gyümölcs, bor, stb. közvetlen beszerzési forrásai.) Szerkesztik *Bulay* Barna és *Konkoly Thege* Sándor dr. Budapest, 1912. «Patria» nyomda. 30 iv. Ára kemény vászonkötésben 16 korona.

A «Mezőgazdasági Kalauz» célja az, hogy cím- és adatjegyzéket adjon a nagyközönség kezébe, a mely tájékoztatja az érdeklődőt, hogy mindazt a szükségleti cikket, a mit a termelő gazda állít elő, hol, melyik gazdaságban, milyen mennyiségben, minőségben és milyen feltételek mellett szerezheti be. A könyv tehát a hazai gazdaságokat mint beszerzési forrásokat ismerteti.

A «Mezőgazdasági Kalauz» I. része beszerzési forrásokat sorol fel a tenyész- és haszonállatokra, (ló, szarvasmarha, sertés, juh, baromfi, eb, házinyúl, kecske, szamár, öszvér, hal,) állati és növényi termékekre, (vaj, sajt, túró, méz, méh, mülép, kaptár, élő és lőtt vad,) vetőmagvakra, fákra, oltványokra, szőlővesszőkre, gyümölcsökre, konyhakerti terményekre és borra nézve s ezeknek minden nevezetesebb fajtáját és féleségét felkarolja. A II. rész ipari beszerzési forrásokat közöl. A könyv 4000 gazdaságról emlékezik meg és több mint 10,000 beszerzési alkalmat ismertet. Nem csupán címét adja a termelő gazdaságoknak, de megjelöli a tenyész-és, illetve termelés mértékét, irányát, haszoncélját, az eladó fajtákat, illetve féleségeket, azok mennyiségét, árát, szóval lehetőleg mind azt, a mi a vásárlót érdekelheti.

«A nyelvmester karrierje. — Egy kisváros rejtelmeiből» címmel *Szabó* Miklóstól, ki lapunkban is már többször közölt tárczákat, humoros regény jelenik meg a karácsonyi piacon, mely egy kis város félszedségeit derűs és mulattató előadásban ismerteti. A könyv, mely körülbelül 10—12 nyomtatott ivre fog terjedni, szerzőnél — Baja (kir. járásbíró) 2 K 50 fill. áron rendelhető meg.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál, az 1912. évi VIII. t.-cz. alkotott új nyugdíj csoportban ujabban biztosítottak: *Kriller József* és *Lazarus Béla* Sopron vármegyei védkerületi erdőőrök; *Kremper József* uradalmi vadőr és *Kéz*

József hatósági erdőszolga. A régi biztosítási csoportból az új nyugdíjsoportba átiratott: Vincze János Veszprém vármegyei járási erdőőr.

Időjelzés. A «Meteor» december hó 2-ik felére a következő időjelzést teszi közzé: Deczember hó 2-ik felének változási napjai 16—18—21—24—26 és 30-ra esnek. Legerősebb hatásúak a 21- és 26-ikiak. A 21-iki igen hideg, a 26-iki csapadékos jellegű.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

Magyar földművelésügyi miniszterem előterjesztésére Nyitray Ottó és Petényi Keresztély főerdőmérnököknek az erdőtanácsosi címet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi deczember hó 9-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Serényi Béla s. k.

A m. kir. földművelésügyi miniszter kinevezte dr. Andor Samu rahói körorvost a bustyaházi m. kir. erdőhivatal kerületébe Királymezőre m. kir. kincstári erdészeti orvossá.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Hibbján János m. kir. erdőtanácsost Ungvárra a m. kir. állami erdőhivatal főnökének, Zseleznyák Péter m. kir. segéderdőmérnököt Nagyszőlősről Turócszentmártonba erdőgondnoknak és Szy Dénes m. kir. segéderdőmérnököt Székelyudvarhelyről Nagyszőlőstre erdőgondnoknak.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Pisó Kornél m. kir. erdőtanácsost Besztercebányáról Liptóújvárra, Plech József m. kir. főerdőmérnököt pedig Liptóújvárról Gödöllőre.

A m. kir. földművelésügyi miniszter az állami erdőtiszték összesített közös rangsorozati létszámába kinevezte m. kir. erdőmérnökjelöltté Radó Gábor okleveles erdőmérnököt (Tótsóvárra); továbbá ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnökgyakornokokká a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat, és pedig: Szokol Andrást, (Gödöllőre), Michalovics Sándort (Zalatnára), Witting Ottót (Szilágysomlyóra), Nagy Kálmánt (Csikszeredára), Pauks Pált (Besztercebányára), Kerényi Zoltánt (Lippára), Schorscher Jánost és Teutsch Oszkárt (Beszterczére), Zsurilla Pált (Sušakra), Horváth Valtert (Medgyesre), Tóber Samut (Csikszeredára), Biró Jenőt (Máramaroszigetre), Illyés Károlyt (Kolozsvárra), Szporni Károlyt (Sušakra), Benesik Mátyást (Lőcsére) és Csáky Dezsőt (Csikszeredára); végül díjtalan m. kir. erdőmérnökgyakornokokká a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat, és pedig: Kiss Zoltánt (Liptóújvárra), Schauer Gyulát (Beszterczére), Hofstädter Ottó, Róbertet (Beszterczére), Richter Györgyöt (Nagybányára), Koprió Andrást (Zágrábban), Nagy Zoltánt (Kolozsvárra), Klözel Oszkárt (Ungvárra), Henter Jánost (Nagyszebenbe), Wingert Jánost (Verseczre), Holtz Jánost (Vinkovczére), Bruder Gyulát (Eperjesre, Nagy Jenőt (Kolozsvárra), Bodor Sándort (Beszterczére), Sándor Bélát (Ungvárra), Bauer Sándort (Csikszeredára), Rochlitz Bélát (Bustyaházára), Jeremies Gábort (Beszterczére), Deák Gerőt (Besztercebányára), Szőke Győzöt (Lippára), Daday Gábort (Ungvárra), Kalmár Elemért (Orsovára), Ondrejkovics Tituszt (Liptóújvárra) és Boesor Dezsőt (Tótsóvárra).

A m. kir. földművelésügyi miniszter Jánbor István m. kir. erdőmérnökgyakornoknak állami szolgálatáról történt lemondását elfogadta.

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság főnöke Franczeszku Döme, Radó János, Boján Ádám, Várady István és Bernáth Kálmán II. oszt. altiszteket I. oszt. altisztekké (főerdőrökké), Bakkay Miklós m. kir. erdőőrt a vadászerei szakiskolától, Mike Pál m. kir. erdőőrt a máramaroszigeti erdőigazgatóságtól, Miklós Gergely, Király Mátó I. oszt. erdőlegényeket, Takár András II. oszt. erdőlegényt, Verbanác István napibéres erdőőrt az újvidéki állami erdőhivataltól és Bukur Ignác szakiskolát végzett szakvizsgázott erdőőrt II. oszt. altisztekké (erdőrökké), Borcseszku Demeter és Murár Miklós II. oszt. erdőlegényeket I. oszt. erdőlegényekké, Király Vilmos, Prohászka Szilárd és Koller Hubert szakvizsgázott erdőőröket pedig II. oszt. erdőlegényekké nevezte ki.

Továbbá Woldrán János erdőőrt a dunadombói védkerületből Pancsovára irodai szolgálatra, Répásy Ferencz m. kir. erdőőrt Begaszederjesről Lugosra irodai szolgálatra, Hajdúcsi Márton erdőőrt a győrösi védkerületből Begaszederjesre a bozsor-zsuppáni farktár őrzetére helyezte át.

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság főnöke Várady István m. kir. erdőőrt Begalankásról Galadnabányára, Pareo Sámson m. kir. erdőőrt Ferdéről Felsőkastélyra, ifj. Lugosán Miklós m. kir. erdőőrt Drágfalváról Galadnabányára, Zsurmeszku Péter m. kir. főerdőrt Felsőkastélyról Kossóra, Burdus Mihály m. kir. főerdőrt Pancsováról Galadnabányára, Vízgy Gyula m. kir. főerdőrt Galadnabányáról Pancsovára, Keppich Fülöp m. kir. erdőőrt Pancsováról Facsádra, Novák János m. kir. erdőőrt pedig Facsádról Dobosdra helyezte át.

A nagybányai m. kir. főerdőhivatal főnöke Kerekes Ábrahám m. kir. erdőőrt a kapnikbányai m. kir. erdőgondnokság kiskörtlvélyesi védkerületéből a fernezelyi m. kir. erdőgondnokság kerületébe helyezte át és ideiglenesen a II. számú védkerület ellátásával bízta meg, továbbá Nagy Pál I. oszt. m. kir. erdőlegényt a kapnikbányai m. kir. erdőgondnokság irodai szolgálatából a kiskörtlvélyesi védkerületbe; Régeni József erdőlegényt a kohóvölgyi m. kir. erdőgondnokság rákosfalvi védkerületéből a kapnikbányai m. kir. erdőgondnokság kerületébe Felsőbányára; Dézsi Sándor m. kir. főerdőőrt a kohóvölgyi m. kir. erdőgondnokság kerületéből a tőkési m. kir. erdőgondnokság czibleszi I. számú védkerületébe helyezte át.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1912. évi november hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Batthyány Lajos —20, Pothánszky József —30, Zaborszky József —20, Richter József hd. 2-75, Farkas Károly 7—, Szabadka város 47-78, Nadrágyi vasipar t. hd. 28-95, Tótsóvári erdőhiv. hd. 19-75, Brassói adóhiv. hd. 21-55, Jósika urad. hd. 21-75, Pothánszky József —30, Ptacsek Rezső hd. 1-40, Prosszek József hd. 2—, Földmív. min. hd. 105-95, Faragó Béla hd. 65-52, Stainer Gyula hd. 287-40, gróf Zichy urad. hd. 13-55, Ledényi urad. hd. 6-55, Szászsebesi erdőhiv. hd. 17-95, Kántor Benedek hd. 2— fillér.

1 koronát fizettek: Petrucha György, Kranitz György, Gyuga János, Haracsi József, Kerpán János, Tomasevics Szvetozár, Barnóczky István, Ádám István.

2 koronát fizettek: Blum Mátyás, Syllaba Kálmán, Chovanyecz János, Kriszthaber Lajos, ifj. Sperlagh József, Juhász János, Rábel Iván, Sütő Géza, Baltyán Antal, Volosin József, Ötvös Sándor, Gönczi Sándor, Szántó János, Jónás István, Harth Ferencz, Pascu György, Nobik István, Puska Pál, Horváth Vilmos, Pálovits János, Bernát István, Horváth Gáspár, Vincze János, Buri József, Vida Péter, Keresztes János.

4 koronát fizettek: Benkő Rezső, Rosala Ananie, Farkas Elek, Kántor Benedek.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközlí a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

V. P. J. Ha tanuval igazolni tudja, hogy az említett járandóságok önnek meg voltak ígérve s azt eddig élvezte is, úgy követelését bírói úton is érvényesítheti. Jobb azonban, ha kérés-sel fordul a birtokoshoz.

B. J. Kívánságához képest a küldött 4 koronából 2 koronát V. P. előfizetésére, 2 koronát pedig az ön javára számoltunk el. Előfizetése a mostani 2 koronával ez év végéig rendezve van.

S. I. 1. Jóság sorsjegyeit még nem húzták ki. 2. Lapunk folyó évi összes számait 4 koronáért a kiadóhivatalban (Budapest V., Alkotmány-utca 6. szám) még megkaphatja.

K. B. Előfizetése a most beküldött 2 koronával ez év végéig rendezve van. Szíveskedjék azt a jövő évre is mielőbb megújítani.

L. F. Előfizetése ez év végével jár le.

K. J. Álláskeresőre vonatkozó hirdetését háromszor fogjuk díjmentesen közölni. A válasza küldött 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Éhes P. A vasárnapi munkaszünetről szóló 1891. évi XIII. t.-cz. rendelkezései csak az ipari munka szünetelésére vonatkoznak, de az állami alkalmazottak hivatalos ténykedéseire nem. Így nem lehet jogosan kifogást emelni az ellen, ha egyes helyeken megkivánják az állami alkalmazottaktól a vasárnapi szolgálatot is, bár méltányos volna, ha legalább felváltva mód és alkalom nyújtanék nekik arra, hogy templomba mehessenek vagy pihenhessenek. Ezt különben minden jó érzésű főnök meg is teszi. Egyébként a vasárnapi teljes munkaszünetet az állami alkalmazottak összeségére kiterjeszteni veszélyes volna, mert akkor pl. az erdészetről tág tere nyílnék a vasárnapi falopásoknak, orvvadászatoknak, stb.

Titus. 1. Szarvasbőrt úgy kidolgoztatni, hogy abból ruhát lehessen készíteni Melzschmit czégnél, Tata (Komárommege) vagy Leopold Ulrich czégnél, Wien (I., Sonnenfelsgasse Nr. 11) lehet. Egy szarvasbőr ilyen kidolgozása körülbelül 10—15 K-ba kerül s a wieni cég állítólag olcsóbb, mint a magyar. A megrendelésnél írja meg azt is, hogy milyen színűre (fehér, sárga, szürke) kívánja a bőrt. 2. Az agancsok értékesítése tekintetében forduljon Szikla-Szilágyi állatpreparáló intézetéhez Budapest (VII., Amazon-utca 13. szám).

V. I. 1. A földi kutya (Spalax typhlus Pall) életmódjáról és irtásáról lapunk egyik közelebbi számában fogunk írni. Ha mód volna 1—2 drb. ilyen földi kutyát fogni, úgy szíveskedjék azokat megfojtva nekünk elküldeni; a felmerülő költségeket szívesen megtérítjük. 2. Miután előfizetése már 1911. év végével lejárt, kérjük a hátralékos előfizetési díjat mielőbb beküldeni és egyúttal a jövő évre is előfizetni, mert különben kénytelenek volnánk a lap további küldését beszüntetni.

P. J. Az erdőéri szakiskolai növendékek a vasuton csak egész jeggyel utazhatnak.

szakvizsgabizonyítvánnyal és szolgálati bizonyítvánnyal rendelkezik, az erdőaltiszti teendőben, valamint a fázán-tenyésztés és más hasznos vadak tenyésztésében és a dűvadak irtásában teljes jártassággal bír, róm. kath., 35 éves, nős, kiscsaládú. Címe: Kovács György, urad. erdőőr, Csabony-puszta, u. p. Dunavecse. (57.)

Állást keres azonnali belépésre 32 éves, nős, kiscsaládú református, szakvizsgázott erdőőr, ki az erdőkezelésben, vadtenyésztésben, dűvadirtásban, vizslaidomításban több évi gyakorlattal bír s kitűnő szolgálati bizonyítványokkal rendelkezik. Címe: Nagy Gábor — Debreczen (Csapóker, Mátyás király-utca 28. szám). (61.)

Véglegesített káptalani birtokon erdőéri állásomat szeretném magán- vagy más egyházi uradalmi erdőéri vagy főerdőéri állással felcserélni. 46 éves, családós, róm. kath. vallású, józanéletű, egészséges egyén vagyok s hosszú és jó bizonyítványokkal rendelkezem. Czimem a szerkesztőség-nél megtudható. (62.)

Erdőlegényi állást keres 1913. évi április hó 1-re 20 éves, magyarul és tótul tökéletesen beszélő egyén, ki az erdészetről mint tűzőr volt alkalmazva. Címe: Koreny János, Disznóshorvát, u. p. Suha-Kálló, (Borsod megye). (63.)

Uradalmi fővadász, ki jelenleg nagyobb erdőbirtokot kezel, állását változtatni óhajtja. Magánuradalmak kegyes pártfogását kéri. Címe a szerkesztőség-nél megtudható. (64.)

HIRDETÉSEK

Pályázat. Ballestrem Ferenc gróf öméltósága csacza (Trencsén megye) uradalmában betöltendő egy pagonyerdészi (Revierförster) és két erdészi (Förster) állás. Pályázóktól megkivánatik a német nyelvnek szóban és írásban és a tót nyelvnek szóban való bírása. Bizonyítványmásolatokkal felszerelt s képzettséget igazoló folyamodványok gróf Ballestrem Ferenc jószágigazgatósága, Csacza (Trencsén megye) cím alatt küldendők be. Az élvezendő járandóságok a következők: a pagonyerdész kezdőfizetése évi 2200 kor., az erdészeké egyenkint évi 1400 kor., minden állás mellékilletménye: szabad lakás, fűtés, évenkint egy szolgálati egyenruha és nyugdíjigény. Az állások azonnal elfoglalandók.

(2. III. 2.)

Gróf Ballestrem Ferenc

urad. jószágigazgatósága, Csacza (Trencsén vármegye).

Alsófehér vármegye Közigazgatási Erd. Bizottságától.

Pályázati hirdetmény. 3954/1912. erd. szám. Alsófehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága a lemondás folytán megüresedett Boroskrakkó lakhelyi rendszeresített boroskrakkói járási erdőéri állásra pályázatot hirdet.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

26 éves, négy középiskolát és erdőéri szakiskolát végzett, szakvizsgázott egyén, ki az erdészeti és vadászati teendőben jártas, állást keres. Címe: Hollósy Árpád, Vágkeresztúr-Apaj (Pozsony megye). (56.)

Erdőőr, ki hosszabb idő óta grófi uradalomban van alkalmazásban, 1913 január hó 1-ére állást keres. Jó

Javadalmazás: kezdőfizetés 600 kor., mely ötvenként 100 kor.-val emelkedik 1000 kor.-ig, utazási átalány 200 kor., lakbér 120 kor., tűzifaátalány 60 kor., irodai átalány 10 kor., az általa felfedezett és felhajtott kártérítésekből 10 % rész és hajtópénz, erdőkihágási tárgyaláson való megjelenésért 2 kor. élelmezési díj és kilométerenként 20 fill. fuvardíj.

A pályázóktól az 1879:XXXI. t.-cz. 37. §-ban foglaltak és a szakvizsga letételén kívül az oláh nyelvnek szóbeli tudása is megkívántatik. Szakvizsgával nem bírók pályázata csak abban az esetben vétetik figyelembe, ha szakvizsgás pályázó nem jelentkezik elegendő számban, kiknek megválasztásuk esetére a szakvizsga letételéig törzsfizetésük 90 %-a fizettetik ki.

A kelleleg felszerelt pályázati kérések 1912. évi december hó 31-ig Alsófehér vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához nyújtandók be. Megválasztott állását a megválasztásról vett értesítés keltétől számított egy hónapon belül köteles elfoglalni.

Nagyenyed, 1912. évi november hó 26-án.

(3.) **Báró Bánffy Kázmér**, alispán, elnök.

Uhu kerestetik megvételre. Szíves ajánlatokat kérek Heves m., Apez, Kántor Benedek, urad. fővadász címre.

(4.)

Pályázati hirdetmény. 1825/1912. sz. Hont vármegye közigazg. erdészeti bizottságának 2231/1912. sz. határozatában nyert megbízás folytán az üresedésben lévő *bakabányai* és az újonnan szervezett *vámosmikolai* járási erdőőri állásra egyenként 900 kor. összelteményvel ezennel újabb pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak mindazok, a kik 24-ik évüket betöltötték, de 35 évesnél nem idősebbek, feddhetlen életűek, megfelelő szakképzettséggel bírnak, teljesen egészségesek s miután a bakabányai járási erdőőri állásnál a hivatalos nyelven kívül a tót nyelv ismerete is kívánatos, megfelelő nyelvismerettel is rendelkeznek.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy szabályszerűen kiállított és sajátkezűleg írt kérvényeiket, melyekhez keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, erdőőri szakvizsgái, hatósági orvosi és szolgálati bizonyítvány is csatolandó, ezen állami erdőhivatalnál legkésőbb *f. évi december hó 31-ig* nyujtsák be.

A kinevezendő járási erdőőrök az Orsz. Munkás- és Cselédségélypénztárba fognak három-három tagsági könyvecskével biztosítani.

Balassagyarmat, 1912 november 29-én.

(5.) **M. kir. állami erdőhivatal.**

Bükkmúfa eladása vasúti kocsikba rakva. 101,959. I. B-1. 1912. sz. A zsarnócai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó bródi erdőgondnokságban az 1913—1916. években a kincstár részéről termelendő és a zsarnócai vasúti állomáson vasúti kocsikba rakva szolgáltatandó évi mintegy 1200—2000 köbméter bükkmúfa zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül.

Kikiáltási ár köbméterenkint 17 kor. 20 fill.

Bánatpénz 2200 kor.

Az ajánlatok legkésőbb 1912. évi december 19-én déli 12 óráig nyújtandók be Zsarnóczán az erdőhivatalnál, a hol is azok 1912. évi december 20-án délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a zsarnócai erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1912. évi november hóban.

(6.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Pályázati hirdetmény. A Zala vármegyében lévő állami kezelés alatt álló erdők őrzésére szervezett egy III. oszt. járási erdőőri állás Lendvahosszúfalú székhelyvel üresedésben van.

Az erdőőri állás következőleg van javadalmazva: évi 700 kor. bérrel, 160 kor. lakáspénzzel, 10 kor. írószerátalánnyal.

Azok az erdőőrök, a kik ezen állásra pályázni kívánnak, kérvényüket 1912. évi december hó 31-ig nyujtsák be a m. kir. állami erdőhivatalhoz Zalaegerszegen.

A kérvények felszerelendők anyakönyvi kivonattal, ép és erős testalkatot tanúsító orvosi bizonyítvánnyal, a lakóhelyük előljáróságától kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal, illetve a szolgálatban levők kérvénye szolgálati bizonyítvánnyal és erdőőri szakvizsgabizonyítvánnyal.

Az állás a kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Zalaegerszeg, 1912. évi december hó 2-án.

(8.) **M. kir. állami erdőhivatal.**

A ki hárs- és fekete nyárfáját a legjobban értékesíteni akarja, az forduljon «Vesuvius» magyar gyufagyár részv. társasághoz Győr.

(7.III.1.)

Jelen számhoz **G. Teschner & Cie Wilhelm Collath Söhne Frankfurt a. d. Oder** fegyver- és tölténygyár katalogusa csatolva van.

(9.)

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót és Lodent

legjutányosabb gyári áron szállít

Etzler és Dostal, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(I.IX.9.)

